

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Correlation Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยรอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของวัยรุ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การศึกษาครั้งนี้ประชากรเป็นวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ วัยรุ่นที่เสพยาบ้าเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดในเขตภาคตะวันออก 9 แห่ง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 729 คน แจกแจงแต่ละจังหวัดได้ดังนี้ ระยอง 107 คน ฉะเชิงเทรา 200 คน นครนายก 17 คน ปราจีนบุรี 7 คน สระแก้ว 40 คน กบินทร์บุรี 9 คน ตรารค 3 คน ชลบุรี 326 คน และจันทบุรี 20 คน และวัยรุ่นที่ไม่ได้เสพยาบ้าในเขตภาคตะวันออก

กลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดขนาดตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ วัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี ที่เสพยาบ้าที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดในเขตภาคตะวันออก และวัยรุ่นที่ไม่มีประวัติและไม่ได้เสพยาบ้า ซึ่งยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธี Power Analysis (Polit, 1996, p. 285) มีลำดับวิธีการดังนี้

1.1 หาขนาดของความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตร

$$Y = R^2 / (1 - R^2)$$

เมื่อ R^2 = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ขนาดกลาง มีค่าเท่ากับ .13

แทนค่าในสูตร $Y = 0.13 / (1 - 0.13)$

ดังนั้นขนาดของความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร = .149

1.2 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร

$$N = (L / Y) + K + 1$$

เมื่อ L = ค่าที่ได้จากการเปิดตารางระดับอัลฟาเท่ากับ .05 และอำนาจการทดสอบเท่ากับ .99 มีค่าเท่ากับ 32.37 (Polit, 1996, p. 286)

Y = ขนาดของความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ .149

K = จำนวนตัวแปรอิสระ

$$\begin{aligned}\text{แทนค่าในสูตร} \quad N &= (32.37 / 0.149) + 5 + 1 \\ &= 223.248\end{aligned}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ควรมีอย่างน้อย 223 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของแบบสอบถามผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 240 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เลือกวิทยุรุ่นที่เสพยาบ้าและถูกคุมประพฤติจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเขตภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพวกหรือแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) สุ่มเลือกจำนวน 5 จังหวัด โดยการจับฉลากรายชื่อจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรีจำนวน 326 คน จังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 200 คน จังหวัดระยองจำนวน 107 คน จังหวัดสระแก้วจำนวน 40 คน และจังหวัดจันทบุรีจำนวน 20 คน ซึ่งมีจำนวนประชากรเท่ากับ 693 คน เพื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างวิทยุรุ่นที่เสพยาบ้าจำนวน 120 คน ตามอัตราในแต่ละจังหวัดดังนี้

จังหวัดชลบุรี มีจำนวนประชากร 326 คน

$$\text{คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ } \frac{326 \times 120}{693} = 56 \text{ คน}$$

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวนประชากร 200 คน

$$\text{คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ } \frac{200 \times 120}{693} = 35 \text{ คน}$$

จังหวัดระยอง มีจำนวนประชากร 107 คน

$$\text{คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ } \frac{107 \times 120}{693} = 19 \text{ คน}$$

จังหวัดสระแก้ว มีจำนวนประชากร 40 คน

$$\text{คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ } \frac{40 \times 120}{693} = 7 \text{ คน}$$

จังหวัดจันทบุรี มีจำนวนประชากร 20 คน

$$\text{คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ } \frac{20 \times 120}{693} = 3 \text{ คน}$$

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เสพยาบ้าในแต่ละจังหวัดแล้ว สุ่มเลือกโดยวิธีคัดรายชื่อวิทยุรุ่นที่เสพยาบ้าและถูกคุมประพฤติดูอยู่ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดทั้งหมด แล้วนำมาจับฉลากให้ได้ตามจำนวนที่คำนวณไว้

2.2 เลือกวัยรุ่นที่ไม่มีประวัติและไม่เคยเสพยาบ้าจากจังหวัดและสัดส่วนตามข้อ 2.1 ทั้งนี้จำแนกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นเสพยาบ้าที่ตอบแบบสอบถามมาดังนี้ ได้แก่ กำลังเรียนทำงาน และไม่มีงานทำ จำนวน 120 คน

ตารางที่ 1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่เสพยาบ้า ($n = 120$)

อาชีพของวัยรุ่นเสพยาบ้า	จำนวน (คน)
ทำงาน	40
ไม่มีงานทำ	40
กำลังศึกษา	40

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เสพยาบ้าเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) และสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สถานที่หากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า ตลาด ป้ายน้ำมัน โรงงาน ตามจังหวัดทั้งห้าจังหวัดได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดจันทบุรี

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสองชุดดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็นสองส่วนดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประวัติการสูบบุหรี่ อายุที่เริ่มใช้ยาบ้า ปริมาณการเสพยาบ้าในแต่ละครั้ง

1.2 รูปแบบของครอบครัว ได้แก่ ลักษณะของครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในปัจจุบันแบ่งเป็น ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่ ครอบครัวที่อยู่กับญาติ ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว และครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยง

2. แบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวจุฬาลงกรณ์ (Chulalongkorn Family Inventory: CFI) สร้างโดย อุมพร ตรังคสมบัติ และคณะ (2540) ดัดแปลงและปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของแมคมาสเตอร์ (MMFF) โดยเพิ่มการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการทำหน้าที่ทั่วไปเพื่อให้แบบประเมินครอบคลุมและเข้ากับบริบทคนไทยมากขึ้น เครื่องมือนี้ได้มีผู้นำไปทำการศึกษาและหาความเชื่อมั่น ได้แก่ ทุมชาติ แสงเขียว (2542) อ้างถึงใน พรณพิมล หล่อตระกูล, 2544) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 พรณพิมล หล่อตระกูล

(2544) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวจุฬาลงกรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือวัยรุ่นที่มีอายุ 15-19 ปี ที่มีประวัติการเสพยาบ้าที่สถานพินิจจังหวัดจันทบุรี จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 (รายละเอียดดังตารางในภาคผนวก ก) และเมื่อนำแบบประเมินไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบ 240 ชุดนำมาหาค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86

แบบประเมินนี้ประกอบด้วยข้อความ 36 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่มีความหมายทางบวกจำนวน 24 ข้อ และความหมายทางลบจำนวน 12 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้านและแต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

1. ด้านการแก้ปัญหา จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1 2 8 25 26
2. ด้านการสื่อสาร จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 9 16 23 28 31
3. ด้านบทบาท จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 3 10 17 29
4. ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4 11 18 34 35
5. ด้านความผูกพันทางอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 5 12 21 24 33
6. ด้านการควบคุมพฤติกรรม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 6 13 27 30
7. ด้านการทำหน้าที่ทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 7 14 15 19 20 22 32 36

วิธีการทำแบบประเมิน ให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข้อความและพิจารณาว่าข้อความในแบบประเมินตรงกับสถานการณ์ในครอบครัวของตนเองมากน้อยเพียงใด โดยมีคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ตรงมากที่สุด ตรงปานกลาง ตรงเล็กน้อย และไม่ตรงเลยเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อความมีดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
ตรงมากที่สุด	4	1
ตรงปานกลาง	3	2
ตรงเล็กน้อย	2	3
ไม่ตรงเลย	1	4

การแปลผล ข้อความทางบวกรวมคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ ส่วนข้อความทางลบให้กลับคะแนนก่อน จากนั้นนำผลรวมของคะแนนที่ได้มาจำแนกเป็นรายด้าน คิดค่าเฉลี่ยแต่ละด้านตามจำนวนข้อคำถาม การแปลความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านและภาพรวม โดยใช้วิธีอิงเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 อ้างถึงใน อุมพร ตรีงศมบัติ และคณะ, 2540) ดังนี้

- 3.50-4.00 หมายถึง วัยรุ่นที่เสพยาบ้ามีการรับรู้ว่าครอบครัวยุติการทำหน้าที่ดี
- 2.50-3.49 หมายถึง วัยรุ่นที่เสพยาบ้ามีการรับรู้ว่าครอบครัวยุติทำหน้าที่ปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง วัยรุ่นที่เสพยาบ้ามีการรับรู้ว่าครอบครัวยุติทำหน้าที่ไม่ค่อยดี
- 1.00-1.49 หมายถึง วัยรุ่นที่เสพยาบ้ามีการรับรู้ว่าครอบครัวยุติทำหน้าที่ไม่ดี

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเครื่องมือ

ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามท่าน ได้แก่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลครอบครัว นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา และนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในการปฏิบัติการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่ออธิบดีกรมคุมประพฤติ เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. นำหนังสือเข้าพบอธิบดีกรมคุมประพฤติเพื่อขออนุญาต และชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่วมกับนำแบบประเมินทั้งหมดให้อธิบดีตรวจสอบเนื้อหาประกอบการอนุญาต
3. นำหนังสือการอนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาจากอธิบดีกรมคุมประพฤติเข้าพบผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อพบกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยขออนุญาตและถามความสมัครใจกลุ่มตัวอย่างในการเป็นผู้ร่วมวิจัยโดยการตอบแบบประเมิน ถ้ากลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจฟังพร้อมกับอยู่กับกลุ่มตัวอย่างตลอดเวลาขณะทำแบบประเมินเพื่อคอยตอบข้อสงสัยขณะทำแบบประเมิน หลังจากกลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้วกล่าวขอบคุณ
5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ นำมาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในมนุษย์ซึ่งต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติเพื่อให้การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เขียนคำชี้แจงและการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย (ผู้ตอบแบบประเมิน) ปะหน้าแบบประเมินทุกฉบับ

2. พบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของเขาในการที่จะเข้าหรือไม่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ประโยชน์ของการวิจัย ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการทำแบบประเมิน การรักษาความลับของข้อมูล รวมทั้งให้ความมั่นใจกับกลุ่มตัวอย่างว่าจะไม่มีผลกระทบใด ๆ เกิดขึ้นกับเขาอย่างเด็ดขาดถ้าไม่ยินดีให้ข้อมูล

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้โดยการยินดียินยอมแบบสอบถามด้วยตนเองแล้ว (ผู้ให้ข้อมูลไม่ยินดียินยอมหรือต้องการเปิดเผยชื่อ) ผู้วิจัยแจกแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างคนละชุดและอธิบายวิธีการทำแบบสอบถามอย่างละเอียด

4. ขณะกลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมิน ผู้วิจัยอยู่ด้วยตลอดเวลาเพื่อตอบข้อสงสัย

5. กล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เสนอในรูป จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป รูปแบบครอบครัว และการทำหน้าที่ของครอบครัว

2. สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistics) วิเคราะห์ตัวแปรแต่ละตัวที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของวัยรุ่น โดยใช้ สถิติวิเคราะห์แบบโมเดลการถดถอยโลจิสติก (The Logistic Regression Model) ใช้วิเคราะห์ตัวแปรต้นคือ รูปแบบครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่อยู่ครบ ครอบครัวที่อยู่กับญาติ ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยง และการทำหน้าที่ครอบครัว ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคือ การเสพยาบ้าของวัยรุ่น